

ผู้ทรงความรู้ เงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นางพวงสิพร เนติโพธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-258-8

-008000

THE HOLDER OF BILLS IN THE CIVIL
AND COMMERCIAL CODE.

Mrs. Prittiporn Matipodhi

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law
Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN 974-561-258-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โดย

ภาควิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ทรงตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นางพจนีพร เนติโพธิ์

นิติศาสตร์

อาจารย์พิเศษ เสกเสถียร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคัมภ์ มุขนาค)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สุประคัมภ์ มุขนาค

ประธานกรรมการ

(นุชรายศาสตร์ อาจารย์จุฬา กุลบุษย์)

ไพจิตร บุญยพันธุ์

กรรมการ

(ศาสตราจารย์ไพจิตร บุญยพันธุ์)

ไพจิตร บุญยพันธุ์

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ไพจิตร บุญยพันธุ์)

เสกเสถียร

กรรมการ

(อาจารย์พิเศษ เสกเสถียร)

ลิขสิทธิ์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ชื่อนิติกร

อาจารย์ผู้ปรึกษา

ภาควิชา

ปีการศึกษา

ผู้ทรงตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นางพฤติพร เนติโพธิ์

นายพิเศษ เสกเสถียร

นิติศาสตร์

2524

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันนี้ธุรกิจการค้าของประเทศไทยได้เจริญขึ้นเป็นอันมากทั้งในและนอกประเทศ และธุรกิจยิ่งเจริญเติบโตมากขึ้นเท่าใด ตัวเงินก็ทวีวันแต่จะทวีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากเป็นเครื่องมือให้ความสะดวกและรวดเร็วในการชำระหนี้ทางการค้าและธุรกิจต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วตัวเงินยังช่วยทำให้การพาณิชย์ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยการใช้จ่ายตัวเงินเป็นเครื่องมือในการออกเครดิตเพื่อสั่งซื้อสินค้าหรือลงทุนประกอบกิจการต่าง ๆ ซึ่งการที่ตัวเงินจะมีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ได้นั้น ก็ต่อเมื่อตกอยู่ในมือของผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้วิทยานิพนธ์นี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาค้นคว้าหลักกฎหมายตัวเงินในส่วนที่วางด้วย ผู้ทรงตัวเงินโดยละเอียด โดยจุดประสงค์เพื่อที่เรียนรู้ถึงความหมาย, สิทธิ, การจำกัดสิทธิ ของผู้ทรงตัวเงิน ว่ามีอยู่แค่ไหนเพียงใด และนอกจากสิทธิที่มีอยู่แล้วผู้ทรงตัวเงินยังจะต้องมีหน้าที่ ที่จะต้องทำกับใครบ้าง อย่างไร โดยจะศึกษาทั้งในเนื้อหากฎหมายและปัญหาทางปฏิบัติที่เกิดขึ้น โดยเปรียบเทียบเน้นหนักกับกฎหมายตัวเงินของประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้วิวัฒนาการและพัฒนามาเป็นเวลานาน ทั้งนี้จะได้เสนอแนะถึงข้อคิดเห็นตลอดจนข้อบกพร่องของกฎหมายที่ยังมีอยู่หรือไม่แจ่มชัด เพื่อจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดข้องที่อาจเกิดขึ้นต่อไป

แม้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมุ่งที่จะศึกษาถึงความเกี่ยวพันและบทบังคับคามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยเป็นหลักก็ตามแต่ก็จะได้อ้างอิงหรือเปรียบเทียบกับกฎหมายของ
ต่างประเทศเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาต่าง ๆ ได้กระจ่างชัดยิ่งขึ้นด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title THE HOLDER OF BILLS IN THE CIVIL
AND COMMERCIAL CODE.
Name Prittiporn natipodhi
Thesis Advisor Pises Sethsathira
Department Law
Academic Year 1982

ABSTRACT

At present, business and trade in Thailand have progressed greatly both internal trade and International trade. The more business and trade develop, monetary instruments have also gained importance as it provides convenience and is a rapid means to repay business and trade debts. Furthermore, monetary instruments also assist the expansion of commerce and trade through the use of monetary instruments as instruments in granting credit for the purchase of goods or for capital investment in various businesses. Monetary instruments shall become effective in the possession of legitimate holders

Due to the abovementioned reasons, this thesis focuses on the study and research of the holder of Bills laws governing in negotiable instruments, in particular laws concerning the holder of negotiable instruments in detail. The objective of this study is to learn about the definition,

rights, and the limitations of rights of the holder of bills. . Together with rights, the holders also have duties and obligations to others, what these obligations are will also be studied through the study of laws and problems arising in practice by comparing laws of Thailand with monetary instruments laws of Great Britain and the United States which have evolved and developed for a long period of time. This thesis will also attempt to make suggestions and point out loopholes or flaws in the law which are unclear in order to be an avenue for solving the problems and obstacles which may arise in the future.

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

การที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จขึ้นได้นั้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านศาสตราจารย์ไพจิตร บุญญพันธุ์ และท่าน รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ที่ได้ช่วยกรุณาตรวจโครงร่าง และให้คำแนะนำในการ เขียนและขอขอบคุณอาจารย์พิเศษ เสกเสถียร ที่ช่วยกรุณาสละเวลาอันมีค่าเข้ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่ผู้เขียนโดยแนะนำและแสดงความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกฎหมายต่างประเทศให้กับผู้เขียนด้วยความเต็มใจและรวดเร็ว

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์จตุร กุศลบุญเรือง ings ได้กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์รวมทั้ง ได้ให้คำแนะนำแก่ผู้เขียนในการเขียนวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้ตั้งแต่ต้นและตลอดมา.

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทนำ	ฉ
บทที่ 1 ประวัติของตัวเงิน	
บทที่ 2 ความหมายของคำว่าผู้ทรงตัวเงิน	1
ส่วนที่ 1 : ผู้ทรงตัวเงินคือใคร	4
- ผู้รับเงิน	5
- ผู้รับสลักหลัง	8
- ผู้ถือ	8
- การครอบครองตัวเงิน	10
ส่วนที่ 2 : ข้อกำหนดในการ เป็นผู้ทรงตัวเงิน	
- ปัญหาเกี่ยวกับค่าตอบแทน	13
- ปัญหาเกี่ยวกับกำหนดเวลาที่จะได้ตัวมาไว้ในความ	
ครอบครอง	15
- ปัญหาเกี่ยวกับความสุจริตของผู้ทรง	
.....	20
บทที่ 3 การเป็นผู้ทรงโดยการรับโอนตัวเงิน	25
ส่วนที่ 1 : การ สลักหลัง	26
- คำนิยาม	26
- ประเภทของการ สลักหลัง	29
สลักหลังโดยระบุชื่อผู้รับประโยชน์	29
สลักหลังลอย	32
สลักหลังโดยมีเงื่อนไข	34

	สลักหลังจำกัดความรับผิด	36
	Restrictive Indorsement	38
	- วิธีการสลักหลัง	41
ส่วนที่ 2 :	ผลของการสลักหลัง	42
	- การโอนตั๋วเงินนั้นต่อไปโดยผู้รับสลักหลัง	43
	- การสลักหลังเมื่อตัดขาดความเชื่อถือ	47
ส่วนที่ 3 :	การส่งมอบ	48
	- การส่งมอบโดยตรง	50
	- การส่งมอบโดยปริยาย	51
	- การส่งมอบตั๋วเงินแก่บุคคลผู้อยู่ห่างโดยระยะทาง	52
บทที่ 4	สิทธิและหน้าที่ของผู้ทรงตั๋วเงิน	54
ส่วนที่ 1 :	สิทธิของผู้ทรงตั๋วเงิน	54
	- สิทธิในการโอนตั๋วเงินของผู้ทรง	55
	- สิทธิที่จะครอบครองตั๋วเงินและสิทธิที่จะติดตามเอา คืนซึ่งตั๋วเงินนั้นจากผู้ไม่มีสิทธิ	72
	- สิทธิในการยื่นตั๋วเงินให้ผู้จ่ายรับรอง	76
	- สิทธิที่จะปฏิเสธการชำระเงินตามตั๋วก่อนตั๋วถึงกำหนด	79
	- สิทธิในการบังคับการใช้เงินตามตั๋ว	80
ส่วนที่ 2 :	หน้าที่ของผู้ทรงตั๋วเงิน	85
	- หน้าที่ของยื่นตั๋วเงินเพื่อการรับรอง	85
	- หน้าที่ของยื่นตั๋วเงินเพื่อการใช้เงิน	91
	- หน้าที่ของหักค่าคัดค้านกรณีเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน	95
	- หน้าที่ของให้คำบอกกล่าวกรณีตั๋วเงินขาดความเชื่อถือ	100
	- หน้าที่ของให้คำบอกกล่าวเมื่อตั๋วเงินหายหรือถูกลัก	105

บทที่ 5	ผู้ทรงตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ..	107
	- ต้องเป็นผู้ทรงเช็คในขณะที่ธนาคารปฏิบัติเสถียรการจ่ายเงิน	111
	- ตัวแทนผู้ทรงเช็คไม่ใช่ผู้เสียหาย	118
	- เจ้าของกิจการร่วมกันเป็นผู้เสียหาย	120
	- เช็คที่ทางหุ้นส่วนจำกัดเป็นผู้ทรงผู้จัดการห้างในฐานะ ส่วนตัวขอไม่ใช่ผู้เสียหาย	120
	- ต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย	121
บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	123

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

อาจกล่าวได้ว่าสาระสำคัญของกฎหมายในลักษณะตัวเงินนั้นแบ่งออกได้เป็นสองประการ คือ ในเรื่องเกี่ยวกับความสมบูรณ์แห่งตัวเงินประการหนึ่งและในเรื่องที่เกี่ยวกับความผูกพันของคู่สัญญาในตัวเงินอีกประการหนึ่ง ฉะนั้น จุดประสงค์อันสำคัญของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือ การทำความเข้าใจถึงความผูกพันของคู่สัญญาฝ่ายที่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าหนี้ต่อเจ้าหนี้หรือของเจ้าทอรรถการ คู่สัญญาคนอื่น ๆ ที่ผูกพันในฐานะเป็นลูกหนี้แห่งตัวเงินนั้น ซึ่งเจ้าหนี้แห่งตัวเงินนั้นก็คือนผู้ทรงตัวเงินนั่นเอง

ดังนั้น ในบทที่ 2 และ 3 จะได้กล่าวถึงองค์ประกอบแห่งการที่บุคคลจะพึงเข้ามาเป็นเจ้าหนี้แห่งตัวเงินนั้นได้ในลักษณะอย่างไรบ้าง และจะต้องมีเงื่อนไขอย่างอื่นใดหรือไม่ที่จะถือว่าเป็นการทำให้เขาได้สิทธิในตัวเงินนั้นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อได้ทำความเข้าใจถึงลักษณะแห่งการเป็นเจ้าหนี้แห่งตัวเงิน (ผู้ทรงตัวเงิน) แล้ว ก็จะได้กล่าวต่อไปถึงสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้ทรงตัวเงินจะพึงมีและจะพึงใช้บังคับต่อบรรดาลูกหนี้ทั้งหลายของเขา กับทั้งจะได้แสดงให้เห็นถึงหน้าที่ตามกฎหมายที่ผู้ทรงจะต้องปฏิบัติตามด้วย ซึ่งหน้าที่เหล่านี้ย่อมมีทั้งหน้าที่โดยทั่วไป และหน้าที่ที่ถือเป็นบทบังคับเด็ดขาดว่าหากผู้ทรงไม่ทำตามแล้วก็จะต้องรับผิดชอบอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการลงโทษเอาแก่ผู้ทรงนั้น ดังจะได้นำมากล่าวถึงไว้โดยละเอียดในบทที่ 4 .

โดยปกติตัวเงินเป็นตราสารหรือเป็นหนี้ที่จะบังคับกันในทางแพ่งเท่านั้นแต่เนื่องจากความจำเป็นทางสังคมและรัฐประศาสน์นโยบาย จำเป็นที่รัฐดำเนินนโยบายจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการใช้ตัวเงินเป็นสื่อกลางในการติดต่อธุรกิจ ของเอกชนให้มากยิ่งขึ้นจึงเป็นต้นกำเนิดของพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 ซึ่งในบทที่ 5 แห่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงจะได้กล่าวถึงบทบาทและโอกาสที่ผู้ทรงตัวเงินจะนำคดีของตนมาฟ้องร้องต่อศาลเป็นคดีอาญาต่อไปและในบทสุดท้ายจะได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะตัวเงินนี้ด้วย